

Христюк Павло

студент групи ОАПВзр-44

Тернопільський національний економічний університет

КОНТРОЛІНГ ЯК ОДИН ІЗ ПРОГРЕСИВНИХ ЗАРУБІЖНИХ МОДЕЛЕЙ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

Однією із найбільш прогресивних зарубіжних моделей обліку та управління бізнесом вважають контролінг. Передумови формування контролінгу як інформаційної системи створились історично.

Тривалий час бухгалтерський облік був лише засобом реєстрації господарських операцій методом подвійного запису і складання фінансової звітності. Однак, вже на початку ХХ століття стало зрозумілим, що традиційний облік не повною мірою задовольняє потреби управління. Більшість вчених стверджували, що бухгалтерський облік не може одночасно з інформаційною функцією володіти ще й якостями аналітичного і контрольного характеру. Таким чином, контролінг виник в доповнення до системи традиційного обліку. З часом посилилась увага до внутрішньогосподарського планування і обліку. Це, в свою чергу, зумовило кардинальну еволюцію поглядів на контролінг. Якщо спочатку переважало історично-бухгалтерське бачення контролінгу, тобто контролер здійснював облік і ревізію господарських подій, які вже відбулися, то з часом ці функції були трансформовані, зокрема, в частині орієнтації на майбутні планові події. У подальшому (в 60-х роках) у зв'язку із швидкими змінами ринкового середовища відбулось посилення орієнтації контролінгу на стратегічне планування [3, с. 313].

Сфера базових параметрів контролінгу передбачає: 1) формування стратегічної мети та встановлення поточних цілей діяльності підприємства; 2) акумулювання і адекватну обробку інформації з метою прийняття економічно обґрунтованих рішень; 3) здійснення процедур контрольної-аналітичного характеру.

Ефективне функціонування системи контролінгу забезпечується шляхом послідовної чітко визначеної реалізації основних елементів її науково-теоретичної концепції: 1) визначення поточних і стратегічних цілей діяльності компанії; 2) розробка механізму координації і контролю за процесом досягнення кінцевих результатів діяльності підприємства; 3) встановлення причин відхилень фактичних підконтрольних показників; 4) здійснення аналізу виявлених причин відхилень, встановлення конкретних винуватців; 5) формування варіантів управлінських рішень щодо коригування цілей розвитку підприємства [1, с. 10].

У різних країнах спостерігаються суттєві відмінності у застосуванні контролінгу, зокрема для США характерною є фінансова спрямованість контролінгу (бюджетування, управління ризиками і т.д.), у Німеччині переважає управління виробничими витратами. Контролінг характеризується синтетичним змістом, він базується на принципах планування, обліку, аналізу, прийняття рішень. Мета контролінгу полягає в забезпеченні прибутковості бізнесу шляхом виявлення причиннонаслідкових зв'язків при співставленні виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) і затрат, а також прийняття заходів з регулювання виявлених відхилень і оптимізації співвідношення «витрати-прибуток».

Контролінг прийнято вважати цілісною концепцією економічного управління підприємством, направленою на виявлення всіх шансів і ризиків, пов'язаних з отриманням максимального прибутку. Контролінг як система передбачає 2 елементи: оперативний і стратегічний. Суть оперативного контролінгу полягає у формуванні засобів і методів ефективного управління поточними цілями підприємства, які можуть бути визначені як прибутковість і ліквідність. Суть стратегічного контролінгу полягає в забезпеченні виживання підприємства, його орієнтації на потенціал успіху, який може бути охарактеризований як шанси і ризики. Таким чином, система контролінгу є синтезом елементів обліку, аналізу, контролю і планування, практична реалізація яких забезпечує формування альтернативних підходів при здійсненні оперативного і стратегічного управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства.

Суттєва відмінність контролінгу порівняно з управлінням підприємством як єдиним цілим полягає в тому, що контролінг певною мірою обмежений у забезпеченості інформацією для процесів управління з огляду допоміжної та координаційної функції обслуговування управління і сам не є управлінням. В процесі історичного розвитку контролінгу сфера його діяльності поступово розширюється – він сприймається як повноцінний компонент управління, підтримує координацію системи управлінських структур.

Література:

1. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
2. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 223 с.
3. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 444 с.